

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,**

**присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

Впровадження медичних стандартів на основі доказової медицини є підґрунтям підвищення якості Екстреної та Невідкладної допомоги, створює умов для оптимального реформування національної системи охорони здоров'я.

Застосування протоколів дозволяє лікарю зробити вибір терапії не на тлі домислів, а на доказовій базі. Це дуже важливо в умовах недостачі часу в при наданні невідкладної допомоги.

В цьому плані велику роль відіграло прийняття Наказу МОЗ України від 15.01.2014 р. №34 “ Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги ”, що передбачає затвердження Уніфікованих клінічних протоколів екстреної медичної допомоги, розроблених на основі адаптованої клінічної настанови, заснованої на доказах, “Медичне сортування”, як джерела доказової інформації про найкращу медичну практику.

Використання в навчальному процесі підготовки фахівців “Медицини невідкладних станів” Уніфікованих клінічних протоколів екстреної медичної допомоги починаючи з первинної спеціалізації повинно сформувати єдиний погляд на вирішення клінічної проблеми. Сучасні стандарти надання екстреної медичної допомоги у поєднанні з навчанням і практичним застосуванням дають змогу значно знизити кількість смертей внаслідок невідкладних станів, як на догоспітальному так і госпітальному етапах, скоротити терміни надання допомоги, оптимізувати доцільність госпіталізації, зменшити кількість лікарських помилок.

Повсюдне та повсякденне слідування стандартам доказової медицини дозволяє ефективно і професійно навчати лікарські кадри та вчасно підвищувати їх кваліфікацію. В результаті цього вагомо нівелюються розбіжності відмінності між дипломами та сертифікатами, отриманими в різних медичних установах і, відповідно, у кваліфікації лікарів. Доказова медицина дозволяє лікувати хворих згідно з єдиними найбільш ефективними підходами, при цьому самі лікарі краще розуміють один одного.

УДК 378.015.3/017:616.31-057.87]:140.8

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ – СТОМАТОЛОГІВ

Ю. М. Нерянов, В. М. Компанієць, І. В. Возна, О. О. Кокар, О. В. Возний
Запорізький державний медичний університет

TOPICAL ISSUES IN IDEOLOGICAL FORMATION OF FUTURE SPECIALISTS – DENTISTS

Yu. M. Neryanov, V. M. Kompaniez, I. V. Vozna, O. O. Kokar, O. V. Vozny
Zaporizhzhia State Medical University

Резюме. При аналізі стану і тенденцій розвитку навчального процесу використовується метод соціологічних опитувань. Вивчення думки студентів є добрим стимулом вдосконалення навчального процесу, поліпшення роботи адміністрації і викладачів. У ЗДМУ проведено анкетування студентів спеціальності «стоматологія».

Респонденти відповідали на запитання анкети добровільно і анонімно.

Анкета складалася з 28 питань, які згруповані в ряд функціональних блоків, що дозволяють охарактеризувати ставлення респондентів до університету, дати оцінку стану організації та якості навчального процесу та відношення студентів до нього, розкрити переваги і виявити можливі недоліки, а також провести аналіз побажань і пропозицій респондентів.

Результати проведеного анкетування показали, що ситуація з організацією навчального процесу, якістю викладання зі спеціальності «стоматологія» у ЗДМУ в цілому знаходиться на достатньому рівні.

Summary. The method of sociological questionnaire is used to analyze the status and trends of the learning process. The study of student's opinion is a good motivation to improve the educational process and the work of the administration and lecturers. The students' questionnaire of the specialty "Dentistry" was held in ZSMU.

Respondents were answering the questions voluntarily and anonymously. The questionnaire included 28 questions, grouped into a number of functional units that allow to characterize the attitude of the respondents in regard to the university, evaluate the status and quality of the learning process and the student's attitude, discover the advantages and identify possible defects and also analyze the desires and suggestions of the respondents.

The results of the questionnaire showed that the situation of the educational process and the quality of teaching in the specialty "Dentistry" in ZSMU are at a sufficient level.

Вступ. Протягом останніх років при аналізі стану і тенденцій розвитку навчального процесу використовується метод соціологічних опитувань студентів [1,2,4,5].

Важливість соціологічного методу дослідження полягає в тому, що він найбільш повно відображає принцип зворотного зв'язку у ВУЗі і може використовуватися для отримання динамічної інформації [3,5].

Вивчення думки студентів є добрим стимулом вдосконалення навчального процесу, поліпшення роботи ректорату, деканату, кафедри [1, 2].

Основна частина. З метою визначення думки студентів про організацію та якість навчального процесу та деяких інших складових студентського життя у Запорізькому державному медичному університеті нами проведено анкетування студентів зі спеціальності «стоматологія». Вибір цієї категорії студентів був не випадковий, враховуючи те, що зазначена спеціальність в нашому університеті є «молодою» і проходить період становлення.

Респонденти відповідали на запитання анкети добровільно і анонімно. Анкета складалася з 28 питань, які можна об'єднати в ряд функціональних блоків. Перший блок анкети містив питання, що дозволяють охарактеризувати ставлення респондентів до університету, дати оцінку стану організації навчального процесу та відношення студентів до нього, розкрити переваги і виявити можливі недоліки. Другий блок питань анкети передбачав отримання інформації про якість навчального процесу. Третій блок анкети дозволяв провести аналіз побажань і пропозицій респондентів.

В опитуванні взяли участь 181 студент 2 – 5 курсів: студенти 2 курсу склали 21,0%, 3 курсу – 32,6%, 4 курсу – 30,4%, 5 курсу – 16,0% опитаних.

Поєднують навчання з роботою майже третина анкетованих. Кількість студентів, які працюють за профілем майбутньої спеціальності (стоматологічні поліклініки і кабінети) становить більше 50% і досягає максимуму на 3 курсі (77%). Матеріали нашого дослідження свідчать про те, що 77,0% студентів 2-5 курсів повністю або частково задоволені студентським життям. Переважній більшості студентів (97,0%) цікаво вчитися в університеті. Більшість опитаних зазначають, що вчитися в ЗДМУ не тільки цікаво, але й престижно. Престижним навчатися у нас вважають до 85,0% студентів 2-3-5 курсів. Основною мотивацією при визначенні вибору ВНЗ, до якого мали намір вступати на навчання, на думку більшості респондентів, є добре налагоджений навчальний процес і визнаний рівень освіти, який надається у ЗДМУ.

Адміністрацією університету створені достатньо гарні умови для проведення занять – так вважають 91,0% опитаних. Звертає на себе увагу той факт, що відсоток студентів, які вважають умови добрими, знижується до 5 курсу (становить 82,0%), що може свідчити про зростання вимогливості студентів з їх дорослішанням.

Разом з тим 15,0% респондентів відзначають деякі проблеми в організації навчального процесу, які викликані невідповідністю або непотрібністю, на їх думку, цілої низки дисциплін при набуванні майбутньої спеціальності. Недостатньою кількістю навчальних годин «для найбільш значущих предметів» відзначають 33,3% студентів.

Якість викладання в ЗДМУ знаходиться на досить високому рівні. Так вважають 91,0% респондентів. Якістю викладання і професійним рівнем викладачів по циклу гуманітарних дисциплін задоволені 85,0% студентів, природничо-наукових – 91,0%, загально-професійних – 84,0%, дисциплін спеціальності – 93,0% опитаних.

Майже половина студентів вважають, що матеріальна база, яка забезпечує навчальний процес на спеціальності, в розрізі навчального та спеціального обладнання потребує подальшого й постійного розвитку.

Забезпеченістю навчальною і науковою літературою в бібліотеці університету залишилися задоволені більше половини студентів 3 і 5 курсів і 85 % студентів 2 і 4 курсів, що може свідчити про деякі недоліки при визначенні потреби та переліку окремих видань.

Студенти всіх курсів вважають, що для майбутнього фахівця важливо збільшити частку самостійної роботи. На думку респондентів, для цього необхідно збільшити, в першу чергу, обсяг індивідуальних консультацій викладачами – 45,5% відповідей.

Позитивно оцінюють моральну атмосферу в нашому університеті 96,0% респондентів. Доброзичливими відносинами серед студентів і між студентами та викладачами вважають 91,0% студентів.

Оцінили ступінь своєї участі у студентських наукових конференціях, організаціях святкових заходів, вечорів, спортивних змагань як низькою – 67,0% респондентів. Найбільш активними у науковому плані є студенти 5 курсу, 48,0% з яких брали участь у наукових конференціях, 41,0% студентів 4-5 курсів брали активну участь в організації свят і вечорів, хоча із задоволенням їх відвідує більше 90%.

Слід відмітити, що в різних політичних акціях і мітингах наші студенти практично не брали участь. Серед усіх опитаних студентів 5% відвідують дані заходи. Це може свідчити про достатньо високе завантаження студентів навчальним процесом. На все інше їм просто не вистачає часу.

Більшість студентів (65,0%) вважають моральне, естетичне, патріотичне та екологічне виховання – актуальними напрямками, які потрібні на теперішній час для подальшого розвитку в ЗДМУ. Такий стан з цих питань вимагає приділяти цьому напрямку роботи належну увагу не тільки Раді з гуманітарної та виховної роботи, а й деканату і співробітникам кафедр.

Висновки. Таким чином, результати проведеного анкетування показали, що ситуація з організацією навчального процесу та якістю викладання зі спеціальності «стоматологія» у ЗДМУ в цілому знаходиться на достатньому рівні. Разом з тим, наведений аналіз погляду студентів на реальний стан і потенційні можливості ЗДМУ висуває потребу подальшого удосконалення організації навчального процесу.

Література

1. Бутенко І.А. Анкетный опрос как общение социолога с респондентами. – М., 1989. – 297с.
2. Копець Л. В. Психологія особистості: Навч. посібник. – К.: Вид-дм „Києво-Могилянська академія”, 2008. – 458с.
3. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Базовий курс: Підручник. – К.: Каравела, 2006. – 312с.
4. Танчин І.З. Соціологія: Навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. –К.: Знання, 2008. – 351с.
5. Пилипенко В.С., Попова І.М., Танчер В.В. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. – 2-е вид. – К.: ПЦ «Фоліант», 2007. – 451с.

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОСОФСЬКО-АКСІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Л. В. Новакова

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Проблема здоров'я людини визначається як одна з найскладніших і актуальних. Науковці правомірно відносять її до тих сучасних проблем суспільства, які прийнято називати глобальними. Тому одним із найважливіших завдань, які покликані вирішуватися науками про людину, є розробка проблеми здоров'я як фундаментального права і особливої цінності сучасної цивілізації.

Водночас проблема цінності здоров'я визначається і як одна з вічних проблем філософії, центром якої є пошук шляхів до збалансованого існування, охоплюючи гармонію душі і тіла. Відтак актуальним є методологічне осмислення теми здоров'я і розгортання наукових досліджень на різних рівнях: медико-біологічному, філософському, психологічному, педагогічному. Інтеграція окреслених напрямів наукових пошуків сприятиме формуванню культури здоров'я майбутніх лікарів, професійна діяльність яких тісно пов'язана з питаннями здоров'я населення, набуває особливої актуальності у сучасній теорії і практиці професійної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми свідчить, що ступінь її розробленості у філософському, аксіологічному, медичному та педагогічному аспектах відображений у працях видатних учених (М. Амосов, І. Брехман, Ю. Лісцина, Ю. Хрустальова та ін.). У їхніх наукових розробках визначається синтез природничих і гуманітарних підходів до проблеми здоров'я. Однак, не вирішеними раніше частинами загальної проблеми є формування культури здоров'я майбутніх лікарів у контексті філософсько-аксіологічного аналізу.

Здоров'я в системі світоглядних цінностей є найважливішим орієнтиром особистого життя людини, оскільки виступає умовою реалізації її творчого потенціалу. У межах філософії усвідомлюється необхідність дослідження суб'єктивних і об'єктивних факторів, які детермінують здоров'я, з метою визначити найбільш загальні закономірності його формування і збереження.

У контексті сучасної соціокультурної, ноосферної та екологічної ситуації проблема здоров'я людини і суспільства набуває все більш широкого сенсу: здоров'я стає не просто медичною категорією, а й входить у понятійний апарат соціально-гуманітарних наук, зокрема, набуває філософського і культурологічного розуміння.

Проблеми формування культури здоров'я цікавили мислячих людей з давніх часів. «Маніфести про здоров'я» має кожна історична епоха. Вони започатковані з часів формування перших знань

<i>Н. М. Кулаєць</i> РОБОТА СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА – ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ ЗА УМОВ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ	633
<i>Я. А. Кульбашина, Д. С. Аветіков, Я. П. Нагірний, В. П. Неспрядько, В. В. Никонов, С. М. Шувалов</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТИРІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ	635
<i>В. Й. Кульчицький, С. В. Бондаренко</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО СВИТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ	637
<i>Л. П. Кустарьова, Ю. П. Юценко, Н. О. Зінченко, О. І. Джадан</i> ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СВИТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	638
<i>І. В. Летік, Д. В. Кацапов, О. В. Васильєва, А. О. Олійник, С. М. Потапов, О. В. Крайненко, О. Г. Балюк</i> СТРАТЕГІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ У МЕДИЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ	639
<i>В. М. Лісовий, В. А. Капустник, І. В. Завгородній</i> РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	641
<i>В. Д. Марковський, Д. В. Кацапов, О. В. Крайненко, О. В. Васильєва, С. М. Потапов, А. О. Олійник, О. Г. Балюк</i> АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС	643
<i>О. В. Медянова</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА	644
<i>І. М. Мельничук</i> ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	646
<i>В. В. Мінухін, Л. С. Габишева, Н. І. Коваленко, В. Л. Ткаченко</i> ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ	647
<i>В. В. Мінухін, Н. І. Коваленко, Л. С. Габишева, В. Л. Ткаченко, Т. М. Замазій</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ – ЗАПОРУКА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	649
<i>О. А. Мурзіна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ СПІВВІДНОШЕННЯ «ЦІННОСТІ» ТА «ДОСТУПНОСТІ»	650
<i>Г. В. Навчук, Л. Б. Шутак</i> РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ВИШУ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	652
<i>Ю. І. Налапко, А. С. Соколов, С. В. Сацута, Д. В. Корнієвський, С. С. Оберемок</i> ДОКАЗОВА МЕДИЦИНА ЯК КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДУ ЛІКАРЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДИЦИНА НЕВІДКЛАДНИХ СТАНІВ»	653
<i>Ю. М. Нерянов, В. М. Компанієць, І. В. Возна, О. О. Кокарь, О. В. Возний</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ – СТОМАТОЛОГІВ	654
<i>Л. В. Новакова</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОСОФСЬКО- АКСІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ	656
<i>О. М. Ольховська, С. В. Кузнєцов</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	657